

PROJECT 1

Dit adviesrapport is de uitkomst van een projectvak in het eerste jaar van de bachelor sociologie van de Vrije Universiteit Amsterdam. Studenten hebben in opdracht van de afdeling Kunst en Cultuur van de gemeente Amsterdam een verkenning uitgevoerd en hebben op basis daarvan aanbevelingen geformuleerd. Tijdens deze opdracht hebben zij naar eigen invulling verkennend onderzoek gedaan, waarvan deze rapporten het eindresultaat zijn. Dit rapport dient dus niet gelezen te worden als wetenschappelijk onderzoek. De deelnemende instellingen in de rapporten zijn casussen ter verdieping van de opdracht, de uiteindelijke adviezen van de studenten gaan niet over de individuele instellingen.

Adviesrapport Stadsdeel- Zuid

Hoe kunnen inwoners van de stad zich herkennen in het kunst- en cultuuraanbod en de kans krijgen te participeren in kunst en cultuur?

2 FEBRUARI 2023

VOORBEREID DOOR
Melanie Heinrich, Roos
Reijnen, Babette Geurts en
Zumra Beltran Smit

VAKDOCENTEN
J. Pach, N. Vergeldt & E.
Vlasman

INHOUD

- 1 **INLEIDING**
- 2 **MEER ZICHTBAARHEID EN INFORMATIEVOORZIENING
KUNST EN CULTUURANBOD**
- 3 **STIMULEREN FLEXIBILITEIT BIJ MAATSCHAPPELIJKE
VERANDERINGEN**
- 4 **VERGROTEN VAN DE AANTREKKINGSKRACHT
JONGEREN DOELGROEP**
- 5 **VERBETEREN VAN DE TOEGANKELIJKHEID**
- 6 **CONCLUSIE**

- Meer zichtbaarheid en informatievoorzieningen van het kunst-en cultuuraanbod
- Stimuleren van flexibiliteit bij maatschappelijke veranderingen
- Het vergroten van de aantrekkingskracht richting de jongere doelgroep
- Het stimuleren van de toegankelijkheid

Inleiding

Amsterdam als dynamische stad bestaat uit verschillende culturele instellingen. Tot het aanbod behoren musea, poppodia, theaters, productiehuizen en filmhuizen. Deze vormen van kunst zijn onmisbaar in een stad als Amsterdam. Iedere Amsterdammer heeft wellicht de wens om dit aanbod te ervaren, vandaar dat dit rapport zich wijdt aan het versterken van de verbinding van kunst-en cultuur en de Amsterdammer. In dit rapport bespreken wij thema's die ervoor kunnen zorgen dat kunst- en cultuurinstellingen nog meer aansluiting kunnen vinden met de Amsterdammer. Trienekens et al. (2018, p.4) benadrukt "Kies daarbij voor de organisatie(s) die historisch gezien de meeste betrokkenheid heeft bij de wijk of vraag en werk samen op basis van wederzijds eigenbelang". Daarom is deze informatie verzameld door middel van diepte interviews met de directie en medewerkers van Het Concertgebouw, diepte interviews met leden van buurthuis De Coenen in Amsterdam-Zuid en straatinterviews op het Museumkwartier en in de Stadionbuurt. Zo worden de volgende thema's besproken: meer zichtbaarheid en informatievoorzieningen van het kunst en cultuuraanbod, stimuleren flexibiliteit bij maatschappelijke veranderingen, het vergroten van de aantrekkingskracht van de jongerendoelgroep en tot slot het stimuleren van de toegankelijkheid. Deze informatie is relevant, doordat de gemeente op deze manier in kan spelen op de behoefte van de bewoners en de instellingen. Belangrijkste blijft de verbinding zoeken tussen de Amsterdammer en de kunst-en cultuurinstellingen. Het is belangrijk om dit te stimuleren, omdat het kunst-en cultuuraanbod ook maatschappelijke relevantie bevat. Het draait hier om persoonlijke vrijheid en persoonlijke zeggingskracht van de individuele kunstenaar (Kleijn, 2020). Het is van belang dat de artistieke kwaliteit behouden blijft, niet alleen voor de kunstenaar zelf maar voor heel de maatschappij.

Meer zichtbaarheid en informatievoorziening kunst en cultuuraanbod

Veel kunst- en cultuurinstellingen kampen met het probleem van drempeligheid. Met deze term wordt bedoeld dat bezoekers het idee hebben dat een kunst- en cultuurinstelling niet gemakkelijk toegankelijk is voor elke bezoeker (Voorpostel & Van der Lippe, 2001). Voor consumenten die zich niet geassocieerd voelen met het karakter van de kunst- en cultuurinstelling kan de drempel dusdanig hoog zijn dat ze weg blijven.

Terwijl kunst- en cultuurinstellingen veel verschillende tools gebruiken zoals: goedkopere tickets en gratis binnenlopen voor een kop koffie om de drempel laag te maken. Maar doordat de drempel voor de bezoeker al dusdanig hoog aanvoelt gaat de bezoeker niet meer op onderzoek uit naar deze tools, terwijl ze wel bestaan. Zo zegt een volwasse vrouw op het museumplein dat ze liever niet naar het concertgebouw gaat doordat het een te dure uitstraling heeft. Uit verschillende gesprekken met medestudenten bleek dat niet alleen het door ons onderzochte Concertgebouw kampt met dit probleem maar ook andere kunst- en cultuurinstellingen zoals Eye en Foam.

Bij Het Concertgebouw denken veel bezoekers enkel aan klassieke muziek, terwijl zij ook beschikken over Hiphop en Jazz concerten. Dit aanbod was bij onze respondenten in eerste instantie niet bekend. Na meer hierover toe te lichten veranderden de blik van de respondenten en waren zij nu op de hoogte van dit variërende aanbod. Als de consument met een open blik naar kunst- en cultuurinstellingen kijkt zonder dat hier vooroordelen aan verbonden zijn kan dit zorgen voor een betere verbinding tussen de culturele instellingen van Amsterdam en de inwoners van Amsterdam. Om te realiseren dat het idee van drempeligheid bij veel bezoekers wordt weggenomen, is het van belang de nadruk te leggen op het creëren van een bewustwording van laagdrempeligheid in de cultuurinstellingen.

Veel kunst- en cultuurinstellingen maken al gebruik van diverse tools om deze laagdrempeligheid te realiseren, maar lopen tegen het probleem aan dat de bezoekers simpelweg niet op de hoogte zijn van het aanbod. Het bestaande kunst- en cultuurplan meldt dat kunst voor iedereen is en dat iedereen zich ervan bewust moet zijn dat kunst en cultuur voor iedereen telt (Bonevacia, 2020). Het beste is om deze tools zichtbaar te maken voor elke Amsterdammer, zodat bewustwording gecreëerd wordt. Hierbij kan de gemeente inzetten op het gebruiken van flyers en die te verspreiden in en rondom de buurt. Bovendien is het gebruik van sociale media ook een middel om meer zichtbaarheid en herkenning te creëren.

Stimuleren flexibiliteit bij maatschappelijke veranderingen

De cultuurinstellingen hebben de afgelopen jaren veel te verduren gehad, waarbij de instellingen flink hun aanpassingsvermogen hebben laten zien. Als voorbeeld hoe ze omgingen met de corona crisis. En hoe er bijvoorbeeld nu wordt omgegaan met de inflatie. Niet alleen de cultuur instellingen hebben hier last van (gehad). Dit heeft natuurlijk ook de inwoners van Amsterdam beïnvloed, en hoe gaan zij hier mee om?

Het is, als cultuurinstelling, van belang om een goed aanpassingsvermogen te hebben. In de afgelopen jaren hebben er veel verschillende dilemma's plaatsgevonden. Zoals de pandemie, de oorlog in Oekraïne en de inflatie. Het is belangrijk om te zien of de culturele instellingen kunnen adapteren aan de omstandigheden, en hoe ze dit doen. Wordt er vanaf de instelling gekeken hoe ze zich flexibeler kunnen aanpassen aan verschillende dilemma's? Of word er hiernaast ook gekeken wat er voor de inwoners van Amsterdam kan worden gedaan in de tijd van een maatschappelijk dilemma? Het is hierbij belangrijk, de verbinding te houden tussen de kunst- en cultuurinstellingen, de stad Amsterdam en de inwoners.

De cultuurinstellingen lopen gevaar tijdens de maatschappelijke dilemma's doelgroepen kwijt te raken, bijvoorbeeld tijdens en na de corona de ouderen (kwetsbaren) doelgroep. Uit de gesprekken met het Concertgebouw blijkt dat hun oudere consumenten, voornamelijk de 80-plussers, na de corona pandemie uit het zicht zijn. Niet alleen de ouderen en kwetsbaren hebben te maken met de maatschappelijke veranderingen. Jongeren en Amsterdammers met een lager inkomen, hebben bijvoorbeeld meer last van de inflatie, de boodschappen, huur en de andere vaste lasten worden steeds duurder. Tijdens de interviews kwam er vaak terug dat door deze veranderingen er geen budget is voor toegangkaartjes van verschillende kunst- en cultuurinstellingen. Om deze doelgroepen niet verder kwijt te raken en juist aan te moedigen om kunst- en cultuurinstellingen te bezoeken is flexibiliteit nodig.

Dit thema en de kennis is gebaseerd op de bevindingen die zijn opgedaan bij het concertgebouw en de straatinterviews. De directeur van het concertgebouw sprak over de corona tijd, dit was natuurlijk voor iedereen een lastige tijd meldde hij. Directeur Reinink vertelde dat tijdens de corona pandemie het Concertgebouw online concerten aanbood, dit was niet alleen om de klanten verbonden te houden met muziek, maar ook voor de muzikanten om zich te kunnen uiten door middel van muziek. Eerder is genoemd dat vanuit de straatinterviews meerdere malen werd aangegeven dat de kunst- en cultuurinstellingen te duur zijn voor bepaalde doelgroepen. RTL nieuws schrijft hierover "Door de enorme prijsstijgingen is het voor gezinnen met een gemiddeld inkomen steeds moeilijker om naast de noodzakelijke uitgaven ook nog budget vrij te maken voor leuke dingen". (Gratis uitjes steeds populairder: "Anders niet vol te houden", 2022). Hierdoor is het nogmaals belangrijk om flexibel te zijn en mee te bewegen met de inflatie.

De gemeente wil de cultuur instellingen voor iedereen toegankelijk houden. Hedendaags is dit complex als het gaat om toegankelijkheid met betrekking op bijvoorbeeld de inflatie. Niet iedereen heeft in de huidige economische maatschappij budget voor kunst- en cultuurinstellingen. Het is belangrijk om te weten hoe de kunst- en cultuursector hier mee omgaat. Het is van belang dat zij meebewegen met de maatschappelijke veranderingen en de inwoners van Amsterdam verbonden houden met deze sector. Een voorstel om deze flexibiliteit te bevorderen is eventuele kortingen toepassen op bepaalde dagen of tijdstippen, gezinnen, leeftijdsgroepen en studenten. Hoewel er al veel van dit soort kortingen bestaan, zoals, museumjaarkaart, stadspas enz, heerst er onwetendheid hierover. Men weet vaak niet van het bestaan, weten niet of zij wel in aanmerking komen of weten niet hoe zij een pas aan kunnen vragen. Een ander voorstel is tijdsloten creëren voor de kwetsbare doelgroepen, op deze manier is het voor hun toch veilig genoeg om een kunst- of cultuurinstelling bij te wonen. Vanuit de gemeente is er het 1+1 Stadsbreed.concept. Dit houdt in dat inwoners van Amsterdam gratis iemand mee kunnen nemen naar een kunst- of cultuurinstelling. Ook hier speelt die onwetendheid een grote rol, een grote groep Amsterdammers is niet op de hoogte van dit concept. Hier zou reclame voor gemaakt kunnen worden.

Op deze manier wordt er nagedacht over de mogelijkheden en kunnen kunst- en cultuurinstellingen zich beter en sneller aanpassen op aankomende maatschappelijke veranderingen en problemen. Het beleidsadvies 2021-2024 toont flexibiliteit, zoals het onderwerp slavernij. In het kunst en cultuur plan wordt belicht "Het trans-Atlantische slavernijverleden is een onderbelicht deel van de Nederlandse en Amsterdamse geschiedenis. Met de museale voorziening wil de gemeente het historisch bewustzijn en de kennis bij het publiek vergroten, en laten zien wat dat verleden te maken heeft met onze tijd" (Bonevacia, 2020). Er wordt meebewogen met de historische en culturele aspecten van Amsterdam, en ook de gevoelige en actuele onderwerpen hiervan. Er is de afgelopen jaren veel gebeurd en er zijn nu veel thema's zo als besproken om toegevoegd te worden. Dit kan het beleidsadvies aandikken op het gebied van flexibiliteit.

Vergroten van de aantrekkingskracht jongeren doelgroep

Huidige cultuurinstellingen in Amsterdam hebben allemaal een bepaalde doelgroep van consumenten, bijvoorbeeld jongeren of juist ouderen. Het is voor iedere culturele instelling niet alleen van belang om hun huidige consument tevreden te houden, maar ook nieuwe consumenten van diverse doelgroepen te trekken. Dit thema gaat in op de diverse manieren om dit te realiseren.

Het is belangrijk nieuwe doelgroepen aan te trekken, omdat in de meeste gevallen jongeren minder getrokken worden door kunst- en cultuurinstellingen, dit kwam duidelijk naar voren tijdens de straatinterviews. Echter, zijn de jongeren de toekomst en moeten zij juist meegenomen worden in de culturele ontwikkeling. Ook draagt deze doelgroep bij aan de diversiteit en moderniteit van de kunst/cultuurinstelling, zo blijven ze up-to-date. Kunst en cultuur is voor iedereen, het is daarom ook belangrijk een duidelijk beeld te geven van het aanbod, zodat bewoners kunnen zien dat er daadwerkelijk voor iedereen wel wat is dat hun aan zou kunnen spreken. Op basis van veldonderzoek, maar ook deskresearch kan er gesteld worden dat het belangrijk is nieuwe doelgroepen aan te trekken.

Er is sprake van ondervertegenwoordiging van de jongeren binnen kunst- en cultuurinstellingen. Jongeren geven aan geen interesse te hebben in deze sector, maar uit de straatinterviews blijkt dat de grootste reden hiervoor is dat zij geen duidelijk beeld hebben van het kunst- en culturaanbod. In het bestaande kunst- en cultuurplan 2021/2024 wordt gesteld dat instellingen de voortrekkersrol moeten vervullen in het aanspreken van nieuwe publieksgroepen, die jongeren nieuwe kunstvormen laten ontdekken en de artistieke kwaliteit vernieuwen en verbreden.

Om dit werkelijk te maken moet er een goed overzicht komen van het kunst- en culturaanbod op een platform waar jongeren gebruik van maken (social media). De jongeren moeten getrokken, maar ook betrokken worden bij het kunst- en culturaanbod in hun stad om niet alleen zichzelf, maar ook de stad te ontwikkelen. Ook kan de gemeente regelingen treffen om ervoor te zorgen dat kunst- en cultuurinstellingen hun toegangskaartjes goedkoper aan jongeren kunnen aanbieden. Daarnaast kan de gemeente ervoor zorgen dat verschillende jongerenorganisaties binnen een culturele instelling gaan samenwerken. Door deze samenwerking kunnen de verschillende jongerenorganisatie met elkaar sparren over actuele zaken die jongeren bezig houden om op deze manier meer jongeren te trekken. Kortom inclusiviteit, diversiteit en representatie is erg belangrijk.

Verbeteren van de toegankelijkheid

Met het doel iedere Amsterdammer te verbinden met het kunst-en cultuuraanbod, behoort de groep mensen met een beperking hier ook bij. Van belang is hierbij dat deze groep zich gehoord en gezien voelt binnen de culturele instellingen. Hierbij doelen wij op de groep mensen met een fysieke beperking, mensen die ervaren dat hun bewegingsmogelijkheid is verstoord (*Voor wie is toegankelijkheid?*, 2023). Door meer mogelijkheden te creëren qua toegankelijkheid voor deze groep zijn zij ook in staat om deze kunst-en cultuurinstellingen te bezoeken. Ruimte voor rolstoelplekken, doventolken of een ringleiding om de spraak te versterken.

"cultuur voor 2 miljoen Nederlanders nog niet toegankelijk" (LKCA, 2022). De culturele instellingen binnen het Stadsdeel Zuid spelen al gericht in op het verbreden van de toegankelijkheid. Toch zijn sommige culturele instellingen nog niet helemaal ingericht op de behoeftes van deze groep. Bijvoorbeeld Het Concertgebouw heeft onlangs in hun planning opgenomen dat er 2 à 3 plekken worden verwisseld voor rolstoelplaatsen. Hier zijn qua toegankelijkheid dus nog stappen te maken. Uiteindelijk is het belangrijk dat ook deze groep wordt gestimuleerd vaker naar een culturele instelling te gaan. Het biedt ze daarnaast een breder aanbod en wellicht een verrijking in de wereld van kunst en cultuur.

De rol als gemeente zou hierin blijven zijn het stimuleren van inclusie binnen de culturele instellingen. Daarnaast zou het blijven aanbevelen van maatregelen voor deze groep passen binnen een advies naar de culturele instellingen toe. Zolang er met elkaar blijvend over wordt gesproken wat de mogelijkheden zijn, blijft dit onderwerp leven. Zo is het voor sommige culturele instellingen nogal een ingrijpende stap om bijvoorbeeld een verbouwing te beginnen om te voldoen aan de eisen voor deze groep. Hierbij zou het dus niet per se een eis moeten worden, maar meer een aanbeveling naar de culturele instellingen toe. Het streven van inclusie zal ten alle tijden bovenaan moeten staan, maar er moet ook concreet gekeken worden wat er exact aangepast kan worden.

Tot slot, qua bereikbaarheid zijn de culturele instellingen in stadsdeel Zuid goed te bereiken. Het Museumplein is goed bereikbaar met het openbaar vervoer en vormt het hart van kunst en cultuur binnen stadsdeel Zuid.

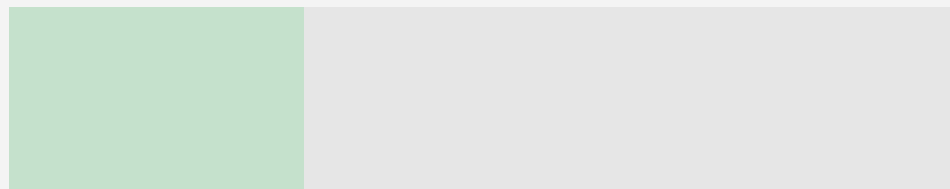

Belemmeringen voor bezoek aan kunst- of cultuurinstellingen

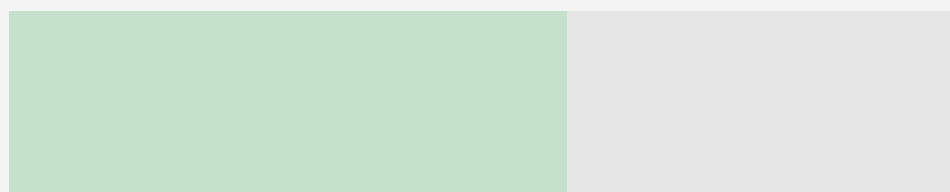
Overzicht data veldonderzoek

Tot slot de belangrijkste bevindingen binnen de data van dit onderzoek. Bij het afnemen van de straatinterviews is er gevraagd naar de reden voor bewoners om kunst- en cultuurinstellingen niet te bezoeken. Hierbij zijn uit de 30 afgenomen interviews vier verschillende antwoorden naar voren gekomen. In de staafdiagram hieronder zijn de antwoorden weergegeven.

**LICHAMELIJKE
KLACHTEN/BEPER
KINGEN**

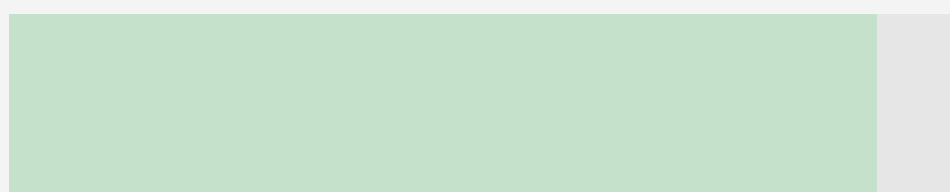
**GEEN
INTERESSE**

**NIET BEKEND
MET AANBOD**

**TE WEINIG
TIJD**

Conclusie

Het belangrijkste doel van deze rapportage is het aandragen van nieuwe aanbevelingen voor het kunstenplan 2025-2028. Met als doel meer verbinding te leggen tussen de Amsterdammer en het kunst-en cultuuraanbod. Binnen dit stuk worden suggesties gedaan per thema. Allereerst de zichtbaarheid en informatievoorziening kunst- en cultuuraanbod, dit omdat blijkt dat consumenten vaak last hebben van het gevoel van een hoge drempel binnen de kunst- en cultuurinstellingen. Vervolgens het vergroten van de aantrekkingskracht richting de jongere doelgroep, uit veel gesprekken met jonge bewoners bleek dat er geen duidelijk overzicht is van het aanbod van de kunst en cultuurinstellingen. Ook is het belangrijk dat de toegankelijkheid van de culturele instellingen verbeterd wordt en zich blijft verbeteren. Tot slot, het stimuleren van de flexibiliteit bij maatschappelijke veranderingen, door de jaren heen vinden er verschillende maatschappelijke veranderingen plaats en is het belangrijk dat de kunst- en cultuurinstellingen hiermee meebewegen. Al deze punten zullen positieve invloed hebben op de verbinding tussen de stad Amsterdam, met haar kunst- en cultuurinstelling en de bewoners van Amsterdam.

Literatuur

Literatuur

- Bonevacia, G. (2020). *De kracht van kunst en cultuur*. In Gemeente Amsterdam. Geraadpleegd op 13 januari 2023, van <https://www.c:/Users/human/Downloads/De%20kracht%20van%20Okunst%20en%20cultuur.%20Hoofdlijnen%20kunst%20en%20cultuur%202021-2024.pdf>
- *Gratis uitjes steeds populairder: "Anders niet vol te houden"*. (2022, 13 augustus). RTL Nieuws. <https://www.rtlnieuws.nl/editienl/artikel/5326296/efteling-inflatie-prijsstijging-gratis-uitje-speeltuyn-strand-kinderen>
- Kleijn, K. (2020, 18 november). 'Een zekere maatschappelijke relevantie' *De Groene Amsterdammer*, (47). Geraadpleegd op 25 januari 2023, van <https://www.groene.nl/artikel/een-zekere-maatschappelijke-relevantie>
- LKCA. (2022, 28 november). *Gezamenlijke uitdaging: cultuur voor 2 miljoen Nederlanders nog niet toegankelijk*. <https://www.lkca.nl/artikel/cultuur-voor-mensen-een-beperking-nog-niet-toegankelijk/>
- Trienekens, S., Swartjes, B., Versloot, B., Logger, J., & Walraven, G. (2018). *Handreiking voor succesvolle inclusieve cultuurprojecten*. In *Urban Paradoxes en Lectoraat Dynamiek van de Stad*. Geraadpleegd op 1 februari 2023, van <https://lkca.nl/wp-content/uploads/2019/12/2018-handreiking-succesvolle-inclusieve-cultuurprojecten-def.pdf>
- Voorpostel, M., & Van Der Lippe, T. (2001). *Jongeren en cultuur: Een verklaring voor verschillen in deelname aan elitaire en populaire cultuur*. *Mens en Maatschappij*, 76(3), 202–220. <https://pure.rug.nl/ws/files/14689540/voorpostelm-jongeren.pdf>
- *Voor wie is toegankelijkheid?* (2023, 1 februari). *Accessibility.nl*. <https://www.accessibility.nl/over-toegankelijkheid/voor-wie>

Bijlage B: rapportage verkenning vanuit perspectief bewoners

Het Concertgebouw Amsterdam
Stadsdeel Zuid

Het Concertgebouw Amsterdam
Locatie Zuid
Groep 3: Babette Geurts, Zumra Beltran Smit, Melanie Heinrich en Roos Reijnen
13/01/2023

Inhoud	
Inleiding	2
Cultuurbeleving: kennis en ervaring	2
Ervaring	2
Aanbod: meningen over aanbod	4
Verbondenheid	3
Keerzijde	3
Successen en belemmeringen	3
Behoeft: wensen voor kunst en cultuur	4
Conclusie	6
Literatuur	4

Inleiding

In dit stuk wordt de data geanalyseerd die opgehaald is door middel van veldonderzoek in het stadsdeel Amsterdam-Zuid. Tijdens het onderzoek zijn er interviews geweest in buurthuis de Coenen in Amsterdam-Zuid en straatinterviews in de gebieden: het Museumkwartier, Stadionbuurt en het Vondelpark. Hierin wordt vanuit het perspectief van de bewoners de cultuurbeleving besproken, de betekenis van kunst en cultuur voor de bewoners en hun kennis en ervaringen. Ook het aanbod wordt besproken, in hoeverre voelen de bewoners zich verbonden met de kunst- en cultuurinstellingen. Daarnaast worden de, vanuit de bewoners genoemde, successen en belemmeringen op een rijtje gezet. Tot slot wordt de behoefte vanuit de bewoners ten aanzien van de kunst- en cultuurinstellingen besproken. Door middel van deze data-analyse wordt er meer inzicht gecreëerd over het hoofddoel van dit stuk, namelijk dat alle inwoners van de stad Amsterdam zich kunnen herkennen in het kunst-en cultuuraanbod en de kans krijgen om te participeren in kunst en cultuur.

Cultuurbeleving: kennis en ervaring

Het verdiepende gesprek tussen de vijf leden van buurthuis de Coenen in Amsterdam en de (korte) straatinterviews in de Stadionbuurt, het Museumkwartier en het Vondelpark hebben tot verschillende inzichten geleid op het gebied van de beleving van kunst en cultuur.

Uit de gesprekken tussen de oudere bewoners van de stad Amsterdam, over het algemeen 60+ers, werd duidelijk dat deze groep veel kennis had over het kunst- en cultuuraanbod in Amsterdam-Zuid. Deze groep inwoners woont vaak al erg lang in stadsdeel zuid en zijn gehecht aan hun buurt. Het CBS stelt dat de veiligheidsgraad van stadsdeel-Zuid relatief hoog is, ook de bewoners spreken zich hierover uit. Niet alleen de oudere bewoners, maak ook de jonge gezinnen spreken over de hoge mate van veiligheid in de buurten in Amsterdam-Zuid (“Veiligheidsmonitor 2021”, 2022). Doordat de oudere bewoners lange tijd in het stadsdeel hebben gewoond, weet de groep veel informatie te verstrekken over verschillende kunst- en cultuurinstellingen in Amsterdam-Zuid. Veel van hen bezoeken regelmatig kunst- en cultuurinstellingen en houden het aanbod in de gaten. In tegenstelling tot de oudere generatie heeft de jongere generatie minder kennis over kunst- en cultuurinstellingen. De geïnterviewde jongeren gaven aan dat zij minder tijd hebben voor bezoek aan culturele instellingen, doordat zij minder tijd hebben door hun studie, werk en sociaal leven. Voor de jonge gezinnen en dertigers valt kennis samen met interesse, hoe meer interesse in kunst- en cultuurinstellingen van Amsterdam, hoe meer kennis over de betreffende instellingen.

Ervaring

De gesprekken hebben inzicht gegeven in het feit dat opvoeding en omgevingsfactoren een grote rol spelen in de interesse voor kunst- en cultuur. Jongeren en volwassenen die aangeven vaker een culturele instelling te bezoeken gaan vaak onder begeleiding van school of familie. Dit resulteert in ouderen die zijn opgegroeid met belang voor kunst- en cultuur, nog altijd trouwe bezoekers blijven. Daarnaast helpt het aanbieden van verschillende voordeelkaarten zoals: Museumjaarkaarten, de Cinevillepas en We Are Public ervoor dat ook mensen met een lager inkomen vaker een culturele instelling bezoeken. Het aanraden van een kunst- en cultuurinstelling valt samen met interesse. Uit de straat interviews blijkt dat jongeren voornamelijk bioscopen bezoeken als kunst-cultuurinstelling, maar musea niet erg populair zijn. Wel blijkt dat veel jongeren in aanraking zijn gekomen met kunst- en cultuurinstellingen door onderwijsinstellingen.

Aanbod: meningen over aanbod

Voor veel bewoners van Amsterdam vormt het stadsdeel Zuid een groot aanbod van toereikende kunst-cultuurinstellingen. Naast dat het aanbod voor veel bewoners een toereikende factor heeft zijn er ook veel inwoners die geen duidelijke mening hebben over het aanbod.

Verbondenheid

De bewoners van Amsterdam geven aan dat er in het stadsdeel Zuid qua kunst- en cultuurinstellingen voor ieder wat wils is. Het Museumplein is het grootste plein van Amsterdam omringd door uitstekende musea, het is het kernpunt waar veel kunst en cultuur samenkomt (Museumplein in Amsterdam, z.d.). Voor veel inwoners zijn deze instellingen goed bereikbaar. Het Museumplein bevindt zich voor veel bewoners op loopafstand vanaf hun woning. Overige instellingen zijn goed bereikbaar met het openbaar vervoer, daarnaast wordt vaak aangegeven dat de Noord-Zuid lijn zorgt voor een lagere drempel om culturele instellingen te bezoeken (*Wij nemen je mee naar de Noord/Zuidlijn*, z.d.). De uitstekende bereikbaarheid door het openbaar vervoer verbetert de toegankelijkheid met het kunst- en culturaanbod van Amsterdam.

Keerzijde

Ondanks dat er vaak aangegeven wordt dat er op het gebied van kunst- en cultuur voor ieder wat wils is, betekent dit niet dat elke inwoner daadwerkelijk gebruik maakt van dit aanbod. Dit hangt simpelweg samen met het feit dat sommigen bewoners geen interesse hebben in het kunst-en culturaanbod. Zo vertelde een mevrouw met Marokkaanse afkomst, ongeveer 55 jaar oud, dat zij met haar stadspas voor een gereduceerd tarief musea kan bezoeken, maar dit niet doet vanwege een gebrek aan interesse. Een bepaalde doelgroep geeft aan zich niet verbonden te voelen met het kunst-en culturaanbod van Amsterdam. Dit zien we terug bij mensen met een migratieachtergrond, voornamelijk door de taalbarrière.

Successen en belemmeringen

In het werkveld zijn een aantal bevindingen opgedaan. De geïnterviewde Amsterdammers geven over het algemeen aan dat ze zelf vaak niet weten waarom ze bepaalde culturele instellingen niet bezoeken. Daarnaast wordt er door verschillende geïnterviewden, in verschillende leeftijds categorieën benoemd dat er weinig tijd is om gevarieerde instellingen te bezoeken. De geïnterviewde Amsterdammers met de leeftijd tussen vijftien en twintig jaar, geven aan dat het aanbod niet trekt. Daarnaast valt op dat de meeste geïnterviewde het aanbod niet (goed genoeg) kennen. Als voorbeeld een jongen vrouw van 16, wist niet dat in het concertgebouw beschikt over een groter aanbod. De groep bewoners die bij het buurthuis de coenen komen, wonen vaak al jaren in het stadsdeel zuid en omschrijven hun medebewoners vaak als oud en wit. Volgens deze inwoners mag het allemaal wel wat diverser worden qua buurt gemeenschap. hier word hier en daar ook wat aangedaan als voorbeeld in de huurregeling. de homogenen buurt zou eventueel als belemmering en afstotend kunnen worden gezien. Anneke (uitleg) beargumenteerd dat de prijs wellicht te hoog is voor de jongere doelgroep, hierdoor worden ze niet snel aangetrokken; dit kan een belemmering vormen. Marjon (68) beargumenteerd dat “als je er niet mee bent opgevoed dan kan dat al een belemmering zijn en de scholen geven niet genoeg voorlichting en stimulering om dat te gaan bezoeken“. De bewoners in het buurthuis gaven aan dat ze bijna allemaal een museumjaarkaart hebben. Hiermee bezoeken ze een groot deel van de museums in Amsterdam. Hiernaast werd door de jongeren leeftijdscategorieën veel genoemd dat ze via school musea bezochten. ten slotte zijn volgens veel van de geïnterviewde de culturele instellingen vaak goed bereikbaar.

Behoeft: wensen voor kunst en cultuur

De toekomst van culturele instellingen zijn belangrijk voor de voortzetting van kunst en cultuur in Amsterdam. Om als culturele instelling zo goed mogelijk te blijven ontwikkelen is het van belang om te luisteren naar de wensen en behoeftes van de Amsterdammer. Inspelen op wat er nodig is om ieder soort Amsterdammer aan te trekken blijft prioriteit. Vandaar dat dit tijdens de interviews met sleutelpersonen en straatinterviews aan bod is gekomen. Zo vertelde Anneke (65 jaar) dat ze de behoefte van de mensen in Zuid vrij goed vindt aansluiten aan het culturele aanbod. Wel zou ze willen dat jongere mensen meer worden aangetrokken, door hun bijvoorbeeld een lager tarief aan te bieden. Ook kan prijs voor de Amsterdammer wellicht als een drempel worden ervaren, zo noemt Marjon (68 jaar). Toch zijn de meeste bewoners in Zuid tevreden met het culturele aanbod. Alles is goed toegankelijk door het openbaar vervoer en de meeste culturele instellingen liggen op loopafstand. Daarnaast zouden de culturele instellingen bijvoorbeeld actief kunnen gaan flyereren om meer aandacht te trekken. Ook noemde Anneke (65 jaar) dat ze eventueel ook wat terug zouden kunnen doen voor de buurt waar de culturele instelling zich bevindt. Denk hierbij aan korting voor de bewoners binnen dat stadsdeel. Zo wordt de drempel wat verlaagd en tegelijkertijd wat aantrekkelijker voor de bewoners om op bezoek te gaan bij de culturele instellingen.

Conclusie

Bij het veldwerk in Amsterdam zijn er paar opvallende bevindingen gedaan. In het buurthuis De Coenen kwam vaker terug dat de buurtbewoners in het stadsdeel Zuid meer jongeren willen zien. Uit de data blijkt dat jongeren minder behoefte hebben aan het kunst- en culturaanbod, doordat zij een breder sociaal leven hebben. Echter, blijkt dat de 60 plussers (gepensioneerden) meer tijd hebben om hun kunst en cultuur kennis te verbreden en het nieuwe aanbod bij kunnen benen. De oudere doelgroep is daarentegen wel gericht op het meedenken met de jongeren. Er werd vaker gezegd het te duur is. De jongeren hebben daarnaast zelf geen goed beeld van het aanbod van de cultuurinstellingen. Als dit wel wordt verbeterd zouden er nog steeds andere obstakels zijn, zoals eerder benoemd interesse en geld. Ook wordt er aangegeven dat er weinig interesse is vanuit diverse doelgroepen. Hoewel er een aantal belemmeringen zijn, blijken de cultuurinstellingen goed bereikbaar te zijn voor de verschillende doelgroepen. Ook hebben de ouderen een duidelijk beeld van het kunst-en culturaanbod in het stadsdeel Zuid.

Literatuur

- Museumplein in Amsterdam. (z.d.). museumsights.com. Geraadpleegd op 20 januari 2023, van <https://www.amsterdamsights.com/about/museumplein.html>
- Veiligheidsmonitor 2021. (2022). In CBS. Erratum.
- *Wij nemen je mee naar de Noord/Zuidlijn*. (z.d.). <https://noordzuidlijn.wijnemenjemee.nl>

Bijlage C: verantwoording onderzoek

Het Concertgebouw Amsterdam
Stadsdeel Zuid

Het Concertgebouw Amsterdam
Locatie Zuid
Groep 3: Babette Geurts, Zumra Beltran Smit, Melanie Heinrich en Roos Reijnen
13/01/2023

Voordat er gestart kan worden met veldwerk is het van belang dat er een strategisch plan van aanpak werd gemaakt. Het veldwerk bestond uit een gesprek met algemeen directeur Simon Reinink en hoofd klantcontact Ineke Kluft. Van te voren hadden wij het gesprek voorbereidt met Simon Reinink. Vragen die werden gesteld gingen over in hoeverre verschillende doelgroepen worden aangetrokken en wat zij daarvoor doen, wat het Concertgebouw wil uitstralen en of maatschappelijke veranderingen invloed hebben gehad op hen als culturele instelling. Het gesprek met Ineke Kluft ging verder over het variërende aanbod in voorstellingen, de langetermijnvisies en hoe zij omgaan met toegankelijkheid. Beide gesprekken zijn goed verlopen en heel bruikbaar geweest voor het adviesrapport.

Daarbij was het andere onderdeel binnen het veldwerk de straatinterviews op strategische plekken binnen het Stadsdeel Zuid. Het was allereerst van belang om twee verschillende locaties binnen stadsdeel Zuid te markeren, waar we een zo divers mogelijke groep zouden kunnen aanspreken. Allereerst hadden wij het Museumkwartier en de Stadionbuurt. In de les kregen we al wel gelijk de feedback dat het Museumkwartier misschien een lastige plek zou zijn in verband met de mogelijke toeristen. Met deze feedback hebben we de 2^e dag gekozen voor interviews in en rondom het Vondelpark. Hier was het aanspreken van mensen gemakkelijker, omdat ze bijvoorbeeld al aan het wandelen waren met de hond. Dit kenmerkt meteen het onderdeel waar we als team tegenaan liepen. Veel mensen wilden dan helaas geen vragen beantwoorden, omdat ze onderweg waren, haast hadden of simpelweg geen zin hadden.

Ter voorbereiding op de straatinterviews hadden wij een aantal vragen bedacht. Als eerst stelden wij ons natuurlijk voor en vertelden we dat we sociologie studenten waren aan de VU Amsterdam. Daarna werden de volgende vragen gesteld: gaat u weleens naar een culturele instelling, waarom wel of niet? Zo niet, wat kan ervoor zorgen dat u wel gaat? Wat zijn uw wensen en behoeftes hierin?, maar ook welke culturele instelling zou u aanbevelen en waarom?. We merkten hierbij dat sommige mensen heel enthousiast waren en breeduit vertelde over hun ervaringen. Daarentegen waren er ook mensen die bijvoorbeeld niet begrepen wat een culturele instelling inhield. Vandaar dat we deze vraag nader hebben aangepast naar 'bezoekt u wel eens theatervoorstellingen, bioscopen of concerten?'. Bovendien is een verantwoorde omgang met de data en geïnterviewden heel belangrijk. Zo vroegen we allereerst of ze instemden met het interview en of ze alleen hun voornaam en leeftijd met ons wilden delen. De data die we hebben verzameld zullen om die reden dan ook niet herleidbaar zijn naar een van de mensen die zijn geïnterviewd. Voor de volgende keer zouden we wellicht beter onderzoek kunnen doen naar geschikte locaties. Het is belangrijk dat mensen niet het gevoel krijgen dat ze lang worden opgehouden. Vandaar dat een meer toegankelijke plek als het Vondelpark in de praktijk beter werkt.

Vragenlijsten

Interview Simon Reinink

- In hoeverre worden verschillende doelgroepen aangetrokken? En wat doen jullie daarvoor (activiteit / aanbod)?
- Niet alvast voor ze invullen: Wie trekken jullie aan, wie zien jullie hier, wie missen er volgens jullie (doelgroep)?
- Waarom dan deze doelgroepen en waarom vinden jullie dit belangrijk?
- Wat voor beeld wil het concertgebouw uitstralen / bereiken en waarom?
- Wat zijn de lange termijn doelen voor het concertgebouw?
- Hoe gaan jullie om met recente veranderingen binnen de maatschappij?, bijvoorbeeld corona-pandemie en de oorlog in Oekraïne?
- Wat zijn jullie verbeterpunten, waar lag de focus op in het laatste paar jaar?
- Waarin blinkt het concertgebouw uit in vergelijking met andere instellingen?
- Hoe testen het concertgebouw de ervaring van andere bezoekers (positieve / negatieve meningen).
- Hoe gaan jullie om met zowel positieve of negatieve meningen? (medewerker)
- Welke informatie / beeld hebben jullie over de Amsterdammer? Welke veranderingen hebben plaatsgevonden die invloed hebben gehad en hoe sluiten jullie daarbij aan?
- Is er door het coronavirus verandering in het publiek gekomen?
- Zou u het concertgebouw beschrijven als hoog-of laagdrempelig en wat verstaat u daaronder?

Interview andere medewerker – Ineke Kluit

- Wat is de functie en hoelang werk je hier al (relevant omdat we vanuit meerdere lagen uit het concertgebouw het onderzoek willen voeren om een zo realistisch mogelijk beeld te creëren)?
- Wat is jouw ervaring met deze functie (relevant omdat de functie die zij heeft invloed heeft op de manier waarop zij bepaalde dingen ziet)?
- Wat voor publiek zie je rondlopen in het concertgebouw (relevant doordat het de nadruk legt op diversiteit en conclusie)?
- Wat voor soort reacties krijg jij van het publiek (relevant omdat het iets zegt over het publiek en de activiteiten)?

Straatinterviews

- Gaat u vaak naar de bioscoop, theater of een andere voorstelling?
- Hoe vaak doet u een culturele activiteit in uw vrije tijd? En zo ja, wat dan? Zo nee, waarom niet?
- Hoe probeert u op de hoogte te blijven van het aanbod van kunst- en cultuur in de regio?
- Vind u dat in stadsdeel Zuid genoeg aanbod is qua kunst en cultuur?
- Welke instelling zou u aanraden en waarom?